
Bůh ano, církve ne? ETF a PedF UK zahájily mezinárodní konferenci mladých teologů

Víra bez církve? Nezávazný postoj k bohu v postkomunistických Čechách a postmoderní Evropě? Těmto a dalším důležitým otázkám, které do vztahu člověka k víře, náboženským společnostem a duchovním hodnotám vnášejí rozpory moderní doby, věnuje svou pozornost týdenní mezinárodní studentská konference International Student Trust Study Visit. Hostiteli a spoluorganizátoři konference jsou vedle této mezinárodní organizace studentů teologie, jejímž sídlem a centrálou je Roehampton University London, Evangelická teologická fakulta a Pedagogická fakulta UK.

zleva: Jan Roskovec, Th.D., proděkan pro zahraniční a ekumenické vztahy ETF UK, prof. Jeff Pool, USA, při zahájení konference

Pětadvacet studentů ze Spojených států, Velké Británie, České republiky, Polska a dalších evropských zemí dnes zasedlo v prostorách Evangelické teologické fakulty UK, aby vyslechlo přednášky českých, amerických a britských odborníků na teologii a diskutovalo s nimi o tématech jako jsou například „Křesťanský život a duchovenstvo v post-sekulární společnosti – svatodušní perspektiva,“ „Bible bez církve? Biblická studia v post-křesťanské české společnosti,“ nebo „Víra v diaspoře - reakce na vliv nigerijských imigrantů ve Velké Británii.“ Protože nejméně polovina studentů je zahraničních, a to jak z organizace International Student Trust, tak zahraničních studentů ETF UK, jsou pro ně připraveny speciální přednášky o historii a přítomnosti České republiky/Československa, o trendech v české literatuře po roce 1989 a o změnách v českém vzdělávacím systému v posledních dvaceti letech.

prof. Jeff Pool, College of Kentucky, USA, při přednášce *Towards Spirituality for Post-Christian Disciples of Jesus*

Smysl tohoto nevšedního setkání přiblížil **Jan Roskovec, Th.D., proděkan pro zahraniční a ekumenické vztahy ETF UK** : „Smyslem programu International Student Trust Study Visit, je umožnit studentům Roehampton University, kteří přicházejí z různých částí světa, zejména Evropy, rozšíření jejich zkušenosti, protože pokud jde o studium teologie, situace teologie, křesťanství a církví je v různých zemích Evropy velmi rozličná. Podařilo se vytvořit tradici, že jednou za dva roky přijede skupina studentů, vybraná z různých částí Evropy, sem do Prahy a stráví tu týden v seminárních setkáních. Polovinu programu připravuje Evangelická teologická fakulta, druhou část Pedagogická fakulta UK, takže program má mezioborový rozměr.“

Program týdenního pobytu mladých studentů teologie v Praze zahrnuje i „pohyblivou“ část – zítřejší celodenní výlet do Terezína a Malé pevnosti spojený s promítáním dokumentárního filmu o Terezíně, čtvrtěční prohlídku židovského města na Starém Městě pražském spojenou s koncertem ve Dvořákově síni Rudolfiny, kde vyslechnou symfonický beethovenský program, nebo v pátek prohlídku kolekce středověkého umění v Čechách a střední Evropě umístěnou v jedinečném komplexu svatoanežského kláštera. Duchovní rozměr celého pobytu účastníků konference neodmyslitelně spjatý se službou druhým posiluje kromě přednášek a diskusí návštěva školy pro hendikepované děti a předvelikonoční mše v kostele Sv. Martina ve zdi.

* * *

Zatímco se konference rozběhla, našel proděkan ETF Jan Roskovec, Th.D. prostor pro krátké zamyšlení nad důvody, které vedly ke zvolení právě tohoto tématu pro setkání mladých teologů.

Téma konference je „Víra bez církve? Nezávazný postoj k bohu v postkomunistických Čechách a postmoderní Evropě.“ Je nějaký podstatný rozdíl mezi nezávazným postojem k bohu v postkomunistických Čechách a v postmoderní Evropě?

Vždycky se snažíme téma formulovat tak, aby v něm zaznělo něco ze specifické situace v českých zemích, a aby bylo zároveň srozumitelné i navenek, protože pak se zde mohou setkat různé perspektivy a různé zkušenosti. Formulace „víra bez církve“ nás napadla poměrně spontánně, protože to je, zdá se, čím dál zřetelněji trend, který se objevuje především v Čechách, na rozdíl od Moravy, Slovenska, Polska a jiných postkomunistických zemí. Čechy jsou známy jako nejsekularizovanější země v Evropě a ve světě vůbec, kde podíl těch, kteří se hlásí ke křesťanství, potažmo k jiným náboženstvím, a kteří se aktivně účastní života křesťanských církví nebo i jiných náboženských společenství, je radikálně nejnižší. Podle statistik, které existují, je v tomhle ČR na druhém místě za Albánií.

Muslimskou zemí?

Ano, protože i tam se komunistická vláda velmi důsledně a radikálně pokoušela zavést ateistický režim se vším pronásledováním, bořením mešit a tak dále, takže tam se podařilo náboženství skutečně vytlačit zcela na okraj společnosti.

Být sekularizovaná znamená být ateista?

Právě že se ukazuje, že být sekularizovaná země neznamená vysoký podíl ateizmu; tato sociologická pozorování a tato čísla nám předložil kolega doc. Pavel Hošek, Th.D. při včerejší přednášce a většina českých teologů tohle ví. Je zajímavé, že podíl ateistů, to znamená lidí, kteří jsou přesvědčeni, že bůh je nesmysl a existuje jen to, na co si můžeme sáhnout a co si můžeme ověřit prostředky exaktních věd, je v Čechách relativně nízký a rozhodně není větší než v žádné jiné zemi severní polokoule. Nejrozšířenější mezi obyvatelstvem je jakási „šedá zóna“ lidí, kteří se neprohlašují za ateisty, nebo by toto označení odmítli, a zároveň se nechtějí identifikovat s žádnou institucí, která je s křesťanstvím nebo náboženstvím vůbec spojena. A to je skutečnost, kterou se pokoušíme popsat termínem Churchless Faith, víra bez církve.

Lidé se tedy nechtějí pouze nijak vázat k organizaci, ale jejich postoj k víře je otevřenější?

Podtitul konference „vztah k bohu bez závazků“ skutečnost víry bez církve jen rozvíjí - bůh ano, církev ne. Tenhle postoj z tradičního pohledu téměř vypadá jako protimluv. Tradičně se mělo za to, že na obě otázky je potřeba odpovědět stejně - buď bůh ne a to znamená i církev ne, nebo bůh ano a tedy i církev ano. „Bůh je“ - to je ještě další součást téhle šedé zóny. Existuje poměrně nezanedbatelná část obyvatelstva, která víru v boha odmítá, ale zároveň se velmi vzdáleně na jakémsi vztahu k církvi podílí; nechávají se oddávat v kostele, církevně pohřbívat, někteří dokonce chtějí dát pokřtít i svoje děti. Tohle je opačná strana, i když ne tak rozšířená, postoj spíše starší části obyvatelstva a tam podíl populace samozřejmě ubývá s věkem; nicméně tento postoj tu je.

A nás zajímá to napětí mezi těmito dvěma odpověďmi - mezi „ano bohu - ne církvi,“ napětí, které probouzí spoustu otázek a samozřejmě není vyhrazeno jen naší zemi. U nás je situace zřetelnější, statisticky daleko výraznější, ale velmi obdobnou zkušenost, jak se ukazuje i tady na konferenci, mají křesťané teologové i z jiných zemí. Například prof. Pool pochází z Ameriky, což je země, která se tradičně považuje za nejnáboženštější, také statistiky to ukazují, ale mnohé myslitele, když sledují situaci, která tam je, vede k podobným otázkám, jaké si klademe my tady v Čechách i v Evropě.

Děkuji za rozhovor.

(Marie Kohoutová)